

21.03.2024

66/12.00.00.00/2024

TyV@eduskunta.fi

Lausunto hallituksen esitykseen eduskunnalle aikuiskoulutustuen, ammattitutkintostipendin ja vuorotteluvapaan lakkauttamista koskevaksi lainsäädännöksi

Tausta

Työelämässä olevien aikuisten koulutustaso on edelleen matala ja jopa puutteellinen. Tilastokeskuksen viimeisimpien tietojen tarkastelu ilman toisen asteen tutkintoa olevasta väestöstä paljastaa, että huolestuttavan tilanteen Suomen koulutusjärjestelmässä. Huomattava osuus 20-39-vuotiaista, joilla on ainoastaan perusasteen koulutus, on edelleen yli 230 000 henkilöä, kun taas 20-64-vuotiaiden joukossa noin puoli miljoonaa henkilöä ei ole suorittanut perusasteen jälkeistä tutkintoa. Tämä osoittaa maamme matalan koulutusasteen, mikä asettaa haasteita kilpailukyvyillemme.

Työn muutos ja työmarkkinoiden muutos haastaa työssäkäyvien ja sitä kautta työyhteisöjen osaamisen mm. vihreän siirtymän ja digitalisaation näkökulmasta. Investoiminen näihin osa-alueisiin vaikeutuu oppimisen taloudellisen tuen vähenemisen myötä. On huomioitava, että kaikki toimenpiteet, jotka heikentävät uuden osaamisen hankintaa, ovat haitallisia kilpailukyvyillemme ja pitkän aikavälin kehityksellemme.

Aikuiskoulutustuki

Aikuiskoulutustuki mahdollistaa opiskelun ja uudelleen kouluttautumisen jo työelämässä oleville. Aikuiskoulutustuen tavoitteena on tarjota yksilölle mahdollisuus huolehtia osaamisensa kehittymisestä ja sitä kautta työuransa kehittymisestä ja jopa jatkuvuudesta. Aikuiskoulutustuki mahdollistaa jatkokouluttautumisen ja jopa alan tai ammatin vaihdon. Elokuussa 2024 suunnitellun aikuiskoulutustuen poistumisen rinnalla ja lisäksi on huomioitava ammatillisen koulutuksen valmistelussa oleva rahoitusuudistus, joka heikentää työssäkäyvien tai ammatinvaihtajien mahdollisuuksia myös koulutuksen rahoituksen näkökulmasta.

Aikuiskoulutustukea tulisi lähteä uudistamaan siten, että se edistäisi nykyistä paremmin tutkinnon osien, täydennyskoulutusten ja erikoistumiskoulutusten suorittamista työn ohella. Samanaikaisesti pitäisi kuitenkin varmistaa, että työssä olevilla olisi työurien pitenemisen, työn sisällöllisten muutosten ja työmarkkinoiden rakenteellisten muutosten näkökulmasta mahdollisuus tarvittaessa myös pidempään, ammatinvaihtoa tukevaan koulutukseen.

Vuorotteluvapaa

Vuorotteluvapaa on 1990-luvulla kehitetty työttömyystilanteessa, jolloin työttömien työllistämiseen on etsitty mahdollisuuksia ja kannusteita. Viimeisinä vuosikymmeninä ja työelämän vaatimusten kasvaessa koko ajan siitä on tullut myös mahdollisuus irrottautua työstä. Vuorotteluvapaalle hakeutuvan syyt ovat olleet yksilöllisiä ja sen olemassaolo on tukenut yksilön jaksamista ja kokonaiselämäntilannetta. Kun vuorotteluvapaamahdollisuutta ei ole, on todennäköistä, että jaksamiseen liittyvät poissaolot työelämästä lisääntyvät.

Yhteenveto

Tulevaisuuden työvoiman tarpeisiin vastaaminen edellyttää osaamisen jatkuvaa kehittymistä ja kehittämistä. Siksi on välttämätöntä säilyttää vähintäänkin kaikki tuki aikuisten kouluttautumiseen ja työurien tukemiseen: molemmat näistä tekijöistä varmistavat osaavan työvoiman saamista nyt ja tulevaisuudessa. Sekä aikuiskoulutustuki että vuorotteluvapaa ovat omalta osaltaan tukemassa työurien kehittymistä, jatkuvuutta ja jopa pidentymistä. Yhteiskunnallisesti inklusio tarkoittaa myös sitä, että kaikilla kansalaisilla on mahdollisuus hankkia tarvittava osaaminen ja pätevyys, jotta voimme vastata tuleviin haasteisiin ja mahdollisuuksiin.

Arja Hlinkman
Etelä-Savon Koulutus Oy
toimitusjohtaja

